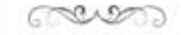

דברי יונה

גליון כ"ד (שנה י') תשפ"ב

מבאר תורתו של
מרן הגה"צ

רבי יונה הלוי

פארסט זצ"ל

בעהמח"ס דברי יונה
וראש ישיבת דעייטרא

דברי יונה על פרשת פקודי

את הרבים (סנהדרין ק"ב). שא"ל הקב"ה חוזר בך ואני ואתה וכן ישי נטייל בגן עדן ושאלתו הראשונה היתה מי בראש.

וא"ל הקב"ה בן ישי בראש וע"ז ענה ירבעם אי הכי לא בעינא הרי שע"י חשבונות שוא של כבוד איבד את ההודמנות שנתנו לו מן השמים לשוב בתשובה וה"ה אצל כל איש מזדמנים לו רגעים כאלו ועליו להתבונן שלא תאבד הימנו כי אבידת אותו רגע היא אבידת חייו ח"ו.

אינא בגמי' (קידושין ל"ג): עה"פ (שמות ל"ג) והביטו אחרי משה עד בואו האהלה ר' אמי ור' יצחק נפחא חד אמר לגנאי וחד אמר לשבח מ"ד לגנאי כדאינא פירש"י (ד"ה כדאינא) משום דדבר מגונה הוא לא רצה לפרסמה והרי הוא מפורש במד' רבי תנחומא ראו כמה עבים שוקיו כמה צוארו שמן הכל משלנו ע"כ, וענין זה הוא לכאורה משולל הבנה היאך יעלה במחשבתם של בני דברים כאלו על משה רבינו ע"ה אלא הדבר בא ללמדנו עד היכן כחו של יצה"ר לסמא את העינים בדברים שאין להם שחר כלל עד שהיה שייך שימצאו בישראל אנשים לדבר סרה על משרע"ה שהוא דבר בלתי מובן והאמת היא שאף אותם שהביטו אחר משה לגנאי ג"כ לא נמשך הדבר רק עד בואו האהלה כי מיד כשבאו לאהלו נסתמו כל דבריהם כלא היו.

ומאחר שזהו דרכו של היצה"ר לסמות עיניו של האדם בדברים שאין בהם טעם וסברא אין מפלט להנצל מפיתויו כ"א ע"י שהתורה תאיר עיניו לדעת את הדרך ילך בה שהרי לא שייך לעמוד כנגדו בחכמה ודעת לדחות את טענותיו שהרי אינו עומד לפתות את האדם בטענות שיש בהם שכל כאמור ולא שייך להשיב תשובה לאותם שהביטו אחרי משה לגנאי אלא שאילו זכו היו מבטיים על משה רבינו ע"ה באופן אחר לגמרי.

וכמדומני שאירע אצל הרה"ק משינאווא זצ"ל שהיה אצלו ת"ח א' שלא היתה התנהגותו כראוי ושאלו פירוש הפסוק (ישעי, א, י"ז) "למדו היטב", והשיבו שפירושו הוא שילמדו היטב ונענה הרה"ק שאין זה הפירוש הנכון אלא כמו שפירש"י שם למדו למען להטיב שהתורה צריכה להביא את האדם להטיב מעשיו. שמעו נא והתבוננו התורה פותחת בבראשית ברא אלקים ודרשו חז"ל (ב"ר א, א), בשביל התורה שנקראת ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, ונמצא שתכלית הבריאה היא רק עבור החלק הקטן של ישראל שומרי התורה ודוקא עבור אלו שעוסקים בתורה מתוך יראת שמים שאלו הם העידית של כלל ישראל שבשבילם נברא העולם בפרט כשלומודים במקום תורה הרחק מן העיר כי ישיבת כרכים קשה לחינוך הבנים ומה נאמר כהיום הזה שגדלה ההשחתה וההפקרות בעולם פי כמה מה גדלה החשיבות של ישיבה כזו מחוץ לעיר אשר מעטים יש כדוגמתה.

ואותם השנים שאדם מוקדיש לעסק התורה מעטים הם לעומת רוב שנות חייו ורק השנים הספורות שלומד בין כותלי הישיבה מוקדשים לגמרי ללימוד תורה

ותכל כל עבודת משכן אהל מועד ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו

וכתב ע"ז האוחה"ק פי הם לא כילו שאם הי' מצוה עוד בעבודתו ית' יעשו בני בכל אות נפשם אלא שכלתה המלאכה אשר צוה ה' ע"כ. ולהלן עוד נבאר בזה הכוונה.

כאשר יתבונן האדם בשכלו יש בכחו לשמוע את דבר ה' אלו מתוך דיבורי בני אדם כמו שמסופר על הגר"ח מבריסק זצ"ל שאחר מספר שנים של לימוד בכולל בקשוהו שיצא לעולם המסחר כדי למצוא פרנסתו וכאשר יצא לשוק פגע בו חברו ויתמה עליו לאמר מה מעשיך ולאן אתה הולך נתעורר הגר"ח ז"ל ואמר אוי ואבוי הנך שואלני מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין והשבון ומיד חזר על עקבותיו לביהמ"ד וגדל להיות הגאון מבריסק הרי שבתשומת לב לדברים שאזנינו שומעות, יכול ללמוד ארחות חיים ומוסר השכל מה שאין שומעים סתם בני אדם.

ואספרה עובדא אחת שנודמן לי לאחרונה להפגש עם אברך מיוצאי ישיבתנו ואחר שנתן לי סכום כסף עבור הישיבה נענה ואמר יש בלבי תרעומת על הישיבה כי בתקופת לימודי שם היתה לי חברותא לא-טובה ועוררוני אז על הדבר אך הניחוני ולא עשו מאומה לנתק קשרי עם החברותא ואח"כ כשיצאתי מכותלי הישיבה התחברתי עם חברים שאינם גוונים ושאלתיו לאמר וכי לא אמרו לך מאומה והלה השיב שאכן אמרו אך טענתו היתה שהיו צריכים לנתקו ביד חזקה.

והדבר פשוט שרק כהיום שהוא בעל בנים ובעל משפחה ולבו נשבר בקרבו מהעבר מבין בשכלו שכך היו צריכים לעשות אז אבל בשעת מעשה אילו היו עומדים נגדו ביד חזקה לא הי' בכחו לסבול זאת, והדבר חוזר ונשנה לפעמים שישנם חברים שאינם תואמים זל"ז וכדו'.

והנה אתם הבחורים הנמצאים בין כותלי הישיבה יש בכחכם ע"י חשבון הנפש לתקן את כל הענינים שידעתם הצריכים תיקון וכאשר יש לבחור רצון טוב ומתייגע לעשות כל מה שבכחו ועוד שופך שיח לפני השי"ת הוא זוכה לעזרתו ית' וזוכה לקנות חברים טובים כמאמר התנא (אבות פ"א מ"ו) וקנה לך חבר לא כן מי שפורק ממנו עול היגיעה ולפעמים עושה מעשים אשר לא יעשו ומענה בפיו כי אין לו חבר טוב ומתרעם בלבו על הבוכ"ע ח"ו הרי זה כעור המגשש באפילה ועוד יבואו ימים שיפקח את עיניו ויכיר בהכרה חושית שכל טענותיו עלו בתהו אין בהם ממש ורק על עצמו ועל יצרו הרע יתלונן.

ישנם זמנים שבהם נפתחים מן השמים לפני האדם פתח לתשובה ויש להזהר שלא להחמיץ הזדמנות כזו ע"ד שמצינו אצל ירבעם בן נבט שחטא והחטיא

ומה גדלה חשיבותם ויקרת ערכם ולכן כעת שעומדים אנו לחזור על שני פרקים במס' ב"ק יתבונן כאו"א שאולי תהי' זאת ההזדמנות היחידה בכל שנות חייו שיזכה ללמוד פרקים אלו בעיון הדק היטב ולחזור עליהם כדבעי וכאשר יקבל כל בחור על עצמו ללמוד בחשק נמרץ ולחזור על הפרקים האלו עם ידיעה מקיפה ויקדיש עתותיו קודש לה' יתקיים בו במלאו למדו היטב וכפירוש' למדו למען להטיב שהמאור שבה יחזירנו למוטב ויזכה לעשות נח"ר ליוצרו ועל הדבר הזה מתירא הבעל דבר וכאן הוא עומד בתחבולות לבטל ח"ו כל זאת.

לפרט לכם כמה סברות שהבע"ד יעמיד נגדכם האחת, שהיות שביום ראשון אי"ה יתחילו החזרה ראוי לנוח ביום השבת, הן להתגרות בשינה והן לעסוק בדברים בטלים של מה בכך ולא זו הדרך כהכנה לחזרת הלימודים כי ההכנה לדבר מצוה היא ע"י דבר מצוה עצמה ולא בהיפך ועוד אמר יאמר הבע"ד כי מאחר שאין הפרקים שלמים אצל הבחור כי פה ושם חסרו לו הבנת הענינים וכדו' או שחיסר מהישיבה כמה ימים אי"ב איזה תועלת יפיק מחזרת הפרקים טוב לו ללמוד מס' אחרת כמגילה או כיו"ב ואפילו אלו שהתגברו על טענות הבע"ד והסתותיו וגמרו בלבם בהסכמה גמורה לחזור על שני הפרקים טמון באוצרותיו סברא נוספת, שלא ללמוד בבית"ד רק לחפש איזה פינה נדחת ללמוד ביחידות, וכהנה וכהנה פיתויים למיניהם וכל בחור יעמים על עצמו קבלת עול תורה כי בלא"ה חסרים לו זמן זמנים טובא שהי' יכול לעסוק בהם בתורה לדוגמא אחר תפלת המנחה אין לעשות הפסקה רק תיכף ומיד יתחילו עם הלימודים וכך עלתה להם עוד רבע שעה נוסף לחשבון הלימוד צאו והשובו כמה עולה מספר רבע שעה למאה וחמשים בחורים הרי יצטרפו לשעות רבות, והרי שעות אלו יקרים מאד אצל הקב"ה וכמו"כ מי שחבירו חסר לאותו היום אל יציל סיבה זו להתבטל מלימוד רק יחוק א"ע בעול התורה אז יזכה גם לידיעת התורה ובומנינו מי שאינו עוסק בתורה אינו יכול להיות ירא ה'.

הנה מצינו סתירות בענין אם רשאי אדם להפקיע עצמו מקיום מצוה לפני שתחול חיובה עליו דאיתא בגמ' (ברכות ל"ה:) שהיו מערימין להכניס התבואה דרך גגות וקרפפות כדי לפטרן מחיוב תרומות ומעשרות, וכן איתא בגמ' שהיו הולכין למקום רחוק כדי לפטור עצמו מהקרבנות קרבן פסח מטעם דרך רחוקה וחזינו ששייך לעשות פעולה להפקיע עצמו מחיוב המצוה ומאידך גיסא מצינו בגמ' (קידושין ל"ב:) במצוה דמפני שיבה תקום והדרת פני זקן שהמצוה חלה עליו משנכנס לתוך ד' אמותיו ואמרו שם יכול יעצים עיניו מקמי דלימטי זמן חיובא דהיינו טרם שנכנס לתוך ד' אמותיו וכשיכנס לד' אמותיו יפטר מלקום ת"ל ויראת מאלקין פירש"י יש לך לירא מן היוצר היודע מחשבותיך שאתה מבקש תחבולות להפטר ממצותו ע"כ, ולכאן נראה מזה ברור שאין האדם רשאי לעשות פעולה להפטר מן המצוה ואמנם שאני הכא שהרי הידור פני זקן היא הכנה לזכות ליראת ה' כמ"ש חז"ל (בבב"ק), וא"כ מי שעוצם עיניו כדי להפטר מן המצוה בזה עצמו מבטל השתדלותו לזכות ליראת שמים במדה מרובה, ועוד מצינו בעוסק במצוה שהוא פטור מן המצוה ופירש"י באותם טמאים לנפש אדם שלא יכלו לעשות הפסח שבשעה שטמאו עצמם וידעו שע"ז יתבטלו מעשיית הפסח שהיא מ"ע שיש בה כרת, ועכ"ז לא חשו לכך כי עוסק במצוה פטור מן המצוה וגם כשעוסק בהידור מצוה נפטר מקיום מצוה גמורה אחרת.

ובזה יש לפרש מ"ש בפ' ויקהל (שמות ל"ז ה) ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה אשר צוה ה' לעשות אותה כי חששו שע"י העסק הרב בהבאת צרכי המשכן הם מתבטלים ממצוות אחרות שמהחייבים בהם וז"ש מרבים העם וגו' אשר צוה ה' לעשות אותה שמתבטלים מן המצוות אשר צוה ה' לעשותם ע"י שמרבים להביא למלאכת המשכן וע"ז בא משה רבינו ויצו ויעבירו קול במחנה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויכלא העם מהביא שע"י העברת קול במחנה בטלה המצוה של הבאה למלאכת המשכן ושוב לא עסקו בה יותר שהרי מכאן ואילך אין שום מצוה, ועל זה בא הכתוב להשמיענו בפ' פקודי ותכל כל עבודת משכן וגו' ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה שלא תחשוב שבחרו בעסק הבאת נדבות המשכן מפני שהיה דבר קל בשבילים שהרי רכוש רב היה להם שהוציאו מארץ מצרים וירד להם מן ושליו מן השמים והעננים הורידו להם אבני שהם וסד"א שרצו ע"י עסק זה לפטור מקיום שאר המצוות, לזה אמה"כ שאחר שכלתה עבודת משכן אהל מועד ויעשו כל אשר צוה ה' את משה שתיכף ומיד פנו עצמם לקיום שאר מצוות שהיו חייבים בהם.

ולכן עכשיו בזמן חזרת הלימודים יקבל כ"א על עצמו להיות שקוע בלימוד בכל כחו לא להתבטל מחמת שום סיבה כגון בסביבת שבת שקלים שבת זכור וימי הפורים ויחליט בנפשו שעליו לדעת הדק היטב את שני הפרקים אף אם הדבר יעלה לו ביגיעה וקושי ישכים באשמורת הבוקר וגם בלי חבר יתייגע בעצמו והרושם הנעשה בשמים מיגיעה כזו אין לה ערך והשגה, והבא ליטהר מסייעין

אותו מן השמים אבל אם אין שום התחלה מצדו ואינו פותח פתח כלל איך יסייעוהו לגמור בעדו לטובה והרי הוא כמעצים עיניו טרם תגיע המצוה ועושה פעולה להפטר מקיומה והרי"ו היפוך מן הכתוב ויראת מאלקין כמו שנתבאר.

ולפעמים יסיתוהו הבע"ד במסוה של אמת, לאמר הרי אני ואתה יודעים את האמת, עד כמה נכשלת בדיבורים אסורים כלשה"ר וליצונות, עד כמה פגמת בעיניך בראיות שונות, וא"כ את מי תרמה בבואך לעשות הישר והטוב וכדומה טענות שונות כדי שיתייאש ושוב לא יתחיל בעבודתו וע"ז אמה"כ (תהלים קי"ג ז), מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון שחסדו של הבורא ית' גבר עלינו שהוא כביכול משפיל עצמו כדי להרים ולהגביה את האביון התאב לכל דבר וחפץ להטיב את דרכו ואף אם בעבר ביטל זמנים יקרים יתגבר ויקבל ע"ע שמהיום והלאה מתחיל חשבון חדש ואז יהי השי"ת בעורו.

והנה רחוק בעיני מלהאמין שיהי' לי איזה זכות שיהיו דברי נשמעים עכ"ז יש הרבה בחורים יראי ה' שדורשים בעצמם לדעת את הדרך ילכו בה וכאשר יעוררו אותם קצת יהי' להם הדבר לעזר וסיוע להמשיך בעצמם משם והלאה וכל בחור ידע נאמנה שעליו מוטלת האחריות לסייע לרבים ולתכלית הישיבה ללמוד בקול בבית"ד ולא לחפש לעצמו דרכים אחרים אף אם כוונתו לש"ש אף שימצא איזה ראי' מדברי איזה ספר בכ"ז הרי יש ספרים רבים שעדיין לא ראו עיניו וישנם הלכות שלא למד רק יקבל ע"ע עול הישיבה וממנו ילמדו אחרים וכן יעשו ויצליח ע"ז בלימודים.

דבר אחד ברור הוא שיש לי מה שאין לכם והוא שגדול אני בשנים מכם ואנו עוד זכינו לראות תורה שנלמדה מתוך מסירות נפש לא מה שקורין היום מסירות נפש כגון שמשכימים בשעה אחת וכיו"ב שמות נרדפים של מסיני"פ וכאשר באנו למדינה זו אחר המלחמה והיו אז הרבה בחורים שכבר באו בשנים ורובם היו יתומים מאב ואם ועברו ר"ל שנות סבל עד אין לשער והיו שבורים ורצוצים בגוף ובנפש (תה"ל שלא עברתם את אלו הנסיונות), ורבי מיכאל בער זצ"ל הכין אז מקום לישיבה והיה המקום צר מהכיל ואז עמד רמ"ב ודרש לפני הבחורים שלא יביטו ויסתכלו על שום דבר ויקבעו ללמוד מסכת אחר מסכת, והי' בעזרנו ואף שהכיר היטב את סדר העולם וחיובי האדם לצרכי חייו בעוד"ז עכ"ז הוא הגבר אשר עמד בעזר והורה את הדרך לפני הבחורים שעליהם להשתדל לשום לפניהם למטרה שרצונם לדעת את השי"ס כולו והגם שלאמיתו של דבר לא הגיעו לידי כך מ"מ למדו במסי"ג שאלמלא היתה אז מדת המסיני"פ שישנה כדיום לא היו מחזיקים מעמד כלל בזמנים הקשים ההם ולא די שלא היו לומדים עוד היו חלילה יוצאים לתרבות רעה ובאמת היו ביניהם כאלו שהתייגעו בתורה והם כיום תלמידי חכמים וזוכרני שהי' בחור אחד בקי במסכת חולין עד כדי כך שכשהיו מראים לו במקום אחד הי' בכחו להמשיך משם ועד עשרה דפים.

ואף גם זאת שהי' היה בעזרם והשיגו את פרנסתם ואינם נחותים כלל מאותם שענו ואמרו שבאמריקא צריכים להשיג את כל מה שחסרו בימי הסבל וזכורני שאחד מן החבורה אמר שהוא מקבל על עצמו שוב שלא לעבוד שום עבודה כי כבר הי' די במה שסבל עד שהדבר מספיק לו על כל ימי חייו ולכסוף דוקא הוא נותר מבין חבריו שעדיין עובד עבודתו ואילו חבריו הצליחו ונעשו בעלי מסחר כי א"א להתחכם נגד דרכי ה' לקבל ע"ע קבלות רחוקות, רק אם הכוונה לשם שמים בלבד.

ומה שונה המצב בימינו אלו כי ב"ה לרובם יש אב ואם ויש מה לאכול די צרכו לא כבימים ראשונים של הקמת הישיבה שהיו תקופות של רעבון (לפי המושגים של היום), וא"כ היכן מסירות הנפש עבור התורה ואם לא נתחיל איך תדבק בנו התורה וכאשר ניגשים בצורה זו של קבלה והסכמה לדעת את שני הפרקים על בורין שוב לא ימצאו זמן להתבטל וילמדו במסגרת הישיבה ובזמני וסדרי הישיבה ויצליחו להגיע למטרת הפסח. אך מאידך יש לדעת שאין הדבר עולה כ"כ בקלות, רק יתאמצו בשבועות הבאות ללמוד במסיני"פ יום ולילה ואז ידחו מעל עצמם את כל טענות היצה"ר המלביש את טענותיו באצטלא של קדושה והבא ליטהר מסייעין אותו.

הגר"י ענגיל זצ"ל חיבר ספר גבורות שמונים שהוא שמונים תירוצים על קושיא א' ממסכת זבחים, ורואים מזה כמה גדלה אהבתו לתורה, הרי יש הרבה קושיות בתורה, אבל אצל יהודים כאלה כל קושיא לא נתן להם מנוחה, ולכן המציא עוד תירוץ ועוד תירוץ, עד שגמר קונטרס שלם רק על זה.

בפרשת השבוע אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה.

איתא במדרש (שמו"ר פנ"א ס"ו) משנגמרה מלאכת המשכן, אמר להם בואו

ואני עושה לפניכם חשבון, אמר להם משה אלה פקודי המשכן, כך וכך יצא על המשכן, עד שהוא יושב ומחשב שכח אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל מה שעשה ויום לעמודים, מה עשה הקב"ה, האיר את עיניו וראה אותם עשויים ויום לעמודים, ולמה עשה עמהם חשבון, הקב"ה ית"ש מאמינו, שנאמר (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם, אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחוריו, שנאמר (שמות לג ח) והביטו אחרי משה, ר' חמא אמר היו אומרים חמי קדל דברי דעמרים (ראה צוארו וערפו של בן עמרם כמה הוא שמן. עין יוסף), וחברו אומר לו, אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר, כשישמע משה כך אמר להם משה, חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון, אמר להם בואו ונעשה חשבון, היו ואלה פקודי המשכן, ע"כ.

הנה זאת אומרת שהיה שייך מציאות כזו, שיחשבו על מרע"ה שלוקח לעצמו בגניבה ממה שהביאו למלאכת המשכן, ורואים מזה עד היכן מגיע כוחות היצר לבלבל את האדם, והנה לכאורה צ"ב הא"ך יתרחש כזה שישכח את האלף, ולא יתן חשבון מדויק על הכל, גם יש לדקדק על הלשון חייכם נגמר המשכן וגו', ואפ"ל הדנה מצינו שאר"ל (סוטה לה). לגבי הארון שהיה נושא את נושאי, וזה משום כח הרוחני שבו, וכן י"ל בכל כלי המשכן שלא היה המשקל מדויק משום הכח הרוחני שבו, והיה יכול לדמות שהמשקל כבד ממה שהיה בתחלה כשהביא, ולכן כשישקל כלי המשכן נדמה לו שכבר יש לו כל החשבון לפי מה שהביאו, וחישב לפניכם החשבון עד שהאיר הקב"ה את עיניו והראה לו הווים לעמודים, להודיע לו שע"פ חשבון הפשוט הגשמי החסיר זה מחשבוננו, עכ"פ ליצני הדור עשו צחוק מצושה רבינו, הם לא האמינו בזה, ואמרו עליו שהוא לקח לעצמו מממונם ונתעשר מזה, ומשה רבינו הוכיחם על זה, היתכן שהם עושים ליצנות מהדבר הקדוש ביותר שיש לישראל, מעבודת המשכן, מדבר שיכפר על העגל ועל כל הדורות, כל פעם שחלילה יהודי יחטא בדבר שיש על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, שבעצם יש עליו חלילה חיוב מיתה, אבל היה מביא קרבן ומתכפר, והמשכן הוא הדבר שעושה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, על דבר קדוש וקר לישראל כזה עושים ליצנות.

הוא אמר להם דברים כדברונות, הנה אני אתן לכם חשבון כבקשתכם עפ"י הלכה (יו"ד סימן רנ"ז ס"ב) שגבאי צדקה צריך ליתן חשבון, אבל הוא הכניס מוסרו במלה אחת, אתם עושים ליצנות שאני נתעשרתי מזה, חייכם, היינו דעו לכם שכל מהות חייכם הוא ליצנות, וממילא אינכם יודעים להבחין לעשות הבדל בין קודש לחול, וגם להמשכן והקדשי קדשים, הדבר הכי קדוש שיש, אין לכם דרך ארץ, כי הליצנות מעביר אתכם לגמרי על הדעת, ואינכם חושבים אין שיהודי היה צריך לחשוב.

והנני לעורר שהגיע עכשיו זמן של חזרה בישיבה, וחזרה הוא דבר שצריך חשבון הנפש, כל זמן חדש, כל שינוי בחיים, צריך אדם לעמוד קצת ולעשות וחשבון הנפש, איך עבר התקופה הקודמת, ומה הוא רוצה לעשות בתקופה זו, אנו רואים שבעת שנעשה אדם בר מצוה רואים שעושים מזה עסק גדול, שמחה וסעודת מצוה, ולכאורה מה הוא השמחה הגדולה, הלא גם אם לא יעשה כלום ביום זה, הלא ממילא נעשה בר מצוה, ועפ"י תורה הוא נעשה גדול וכל החיובים מונחים עליו, אלא משום שהוא עובר אז שינוי גדול, וכשעובר שינוי צריך לעצור ולהתבונן, ולכן עושה מזה עסק גדול כזה, וכמ"ש הש"ה"ה הקדוש (סו"פ תורה אור) שכל ראש חודש הוא זמן תשובה, וצריך התחדשות, חדשים לעמך זמן תורה (מוסף לר"ח), כי הוא זמן חדש, וצריך התחדשות, צריך להתעמת ולעשות חשבון, איך עבר החודש שעבר, ואיך היה החודש הבא.

לעניינינו, בחור צריך לעשות לעצמו חשבון, מה הוא רוצה לעשות במשך תקופת החזרה, ואני אומר לכם, שבמשך החיים לא יודמן לכם עוד פעמים הרבה לחזור על מה שלמדתם, ותזכרו מ"ש חז"ל (חגיגה ה'): עדי"כ (עמוס ד יג) מגיד לאדם מה שיח, אפילו שיהא קלה שבין איש לאשתו מגידים לו לאדם בשעת הדין. ממילא יגידו לכל אחד וישאלו אותו, אמנם למדת, אבל באמצע דיברת קצת דברים בטלים וכדומה, ונעשה תורתו קרעים קרעים.

עכ"פ מגיע עכשיו זמן של חזרה, הרי חוזרים הכל, לומדים שוב את כל מה שלמדו, ועכשיו הוא הזמן לתקן את מה שקלקל, אם היה לו שיהא בטלה באמצע הלימוד, על ידי שלומדים שוב, בזה הוא מתקן את מה שקלקל, ועכשיו הוא מתייער היכן שהיה חסר לו יגיעה כשלמדו לראשונה, הוא מתקן בזה ומשלים כל מה שהחסיר כשלמדו בתחלה, ממילא כיון שהרי החשבון וההתחזקות של כל דבר הוא תלוי בשכיחות שלו, כמה שהוא שכיח פחות, הוא יותר זמן של חשבון והתחזקות, ואני אומר לכם שמאד מעט שכיח שאנשים יחזרו על התורה שלמדו, וגם אתם תדעו שלא יהיה לכם הרבה זמנים לחזרה, יש כמה זמנים ספורים בחייכם שיש חזרה, וצריך לנצל את ההזדמנות עכשיו, להתעמק בלימוד התורה בכל הכח.

חיים אנו היום במצב של רעש ובהלה, במצב של עירוב מוחלט של אור וחושך, במצב כזה שאי אפשר בכלל להבין את המצב, אבל הרי דבר אחד ברור, שהדבר הכי חמור שיש לנו, הוא העוון של חילול השם, שהיה על כל הדברים הקב"ה מוחל, אבל בחילול השם מצינו (קידושין מ). אין מקיפין בחילול השם, על חילול השם אין מחכים לזה ואין לווי, ומביא שם המהרש"א בשם הערוך שאין ממתנינים על זכות כנגד העבירה לדחותה עיי"ש. אני הרי סבלתי את הצרות בלאגער, וראיתי איך הובילו אנשים כצאן לטבח, אבל הבה נתבונן בזה קצת, היה שם הרה"ק רבי שלום אליעזר'ל מראצפערט זצ"ל בנו של הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו ז"ע, הוא אמר פעם על עצמו, ובודאי שלא הוציא דבר שקר מפיו, מלאכים ושרפים נופלים מיוחדים מיוחדים שפלותו, רבי שלום אליעזר'ל היה היה צריך להגיד כן, כדי להתרומם מגודל שפלותו, רבי שלום אליעזר'ל היה יהודי בן תשעים, ואת היהודי הזה לקחו הרשעים והפילו לאש לשורפו חי, וכן גם כן הרה"ק רבי ישע"לע משחויבער זצ"ל בנו הצעיר של הרה"ק, הבה נתבונן, הרי הקב"ה נתן להם את כל השנים האלו שחיו עד אז, ולבסוף הסתלקו באופן כזה, מדוע היה צריך להיות חילול השם נורא כזה, שיהודים כאלו עלו על המוקד על ידי הרשעים.

כמו כן הרה"ק מערלוי זצ"ל בנו של הכתב סופר, שהוא היה גם כן יהודי זקן מופלג עובד ה', וכדומה היו עוד רבות, ונשאלת השאלה, הרי הכל נעשה עם חשבון, למה היה כן, הרי זה חילול השם, אם היו הצדיקים הענקים האלו מתים על מטתם שנה לפני זה, הרי זה היה בדרך הטבע, והיה נמנע כל החילול השם הנורא הזה, מדוע עשה הקב"ה כן, ויתחלל שמו באופן מבהיל כזה.

אלא מאי, אם מותר לומר, שנקבץ במשך שנים רבות, החטא החמור של חילול השם, אנשים לא נהרו בחילול השם, ואחרי שהחטא הזה נקבץ במשך שנים רבות, הראה הקב"ה אני אמרתי (ויקרא כב לב) ונקדשת בתוך בני ישראל, שאתקדש, אבל אמרתי גם ולא תחללו את שם קדשי, אם אתם נזהרים בזה שלא תחללו את שם קדשי, אזי אני אקיים גם הסיפא של ונקדשת, אבל אם חלילה תחללו ש"ש, ובמשך שנים הרבה היו, דברים שונים שגרמו לחילול השם, ובגמ' איתא (יומא פו). שחילול השם תלוי לפי גודל מדרגתו של האדם, וכמו שאמר רב כגון אנה נחשב אצלי חילול השם, אי שקילנא בישראל מטבחא ולא יהיבנא דמי לאלתר. והחילול השם שהיה בדרות ההם, זה גרם להחילול השם הנורא שהיה בעת המלחמה רח"ל.

אני אומר לכם בחורי ישיבה, אצלכם זה הרבה יותר חמור, כל דבר שנוגע לחילול השם וקידוש השם, זה חמור פי כמה אצל בן תורה, ולכן עליכם להזהר מאד בזה, כי בנפשכם הדבר, א"צ לדבר מגודל חילול השם שאירע, כל אחד ואחד צריך לכאוב הלב על זה, ואם כי אין הדבר תלוי בידינו, אבל יש לזה עצה אחת, השכם והערב עליהם לבית המדרש, כמו שראינו בדברי הגמ' הנ"ל שהעצה נגד חילול השם הוא קידוש השם, ללמוד ביותר התמדה, לתת להקב"ה את כל הכוחות שאפשר, כדי ששם ה' יתקדש ולא יתחלל ח"ו בגוים, זה לעומת זה, זו היא ההשקפה הנכונה של בחור בישיבה, זה מה שהוא צריך להבין בכל לבו, ואינני יודע עד כמה יהודים חושבים על המצב כמו שהיה צריך לחשוב בזה, את צער השכינה, את חילול השם שיוצא מזה, אני חושב שהליצנות ולשון הרע, שממלאים את כל העולם כולו, זה מסתיר מעיני אנשים יראי השם, שאין יודעים מה באמת מתרחש, וצוחקים על דברים כאלו שבאמת היה צריך לכוף עליהם דמעות.

אבל גם אם כל העולם כך, א"צ שגם אנו נתנהג כמוהם, לפחות אנחנו, נהיה אנו כי ננישתא חדא, שאנו נהיה הבית הכנסת המתנהג כשורה, והדרך לתקן זאת הוא כנ"ל על ידי יותר לימוד התורה, ויותר תפלה, הזמן הזה הוא קשה מאד לכבוד שמו יתברך, ובודאי אם נעשה את שלנו הקב"ה ירחם, ונצח ישראל לא ישקר, וה' יעזור שיתקדש שמו באופן טוב, ולא חלילה על ידי יסורים, אבל העבודה והאחריות מוטלת על כל אחד ואחד מאתנו, להתחזק בתפלה ובתורה, לקיים דברי הגמ' השכם והערב עליהם, ללמוד יותר טוב, להתפלל יותר כמונה, כל מין ליצנות ולשון הרע לזרוק לחוץ.

מתאמרא משמיה הרה"ק ר"ר שמעלקא מניקלשבורג ז"ע, על מה שכתב החובת הלכות (שער הפרישות ריש פ"ד) שהחסידי אבלו בלבו וצהלתו בפניו, שחסידים היו שמחים מבחון, אבל בלב היו אבלים על החורבן, שהוא משל למלך שהיה צריך לברוח מפני שונאיו, והיה צריך להתחפש לאדם פשוט, ולבקש מקלט בבית אדם פשוט, האדם הזה שהמלך התאכסן אצלו, ידע כי זה המלך, והיו בו שתי כוחות סותרות, מצד אחד שמח שמחה גדולה, שהוא מאכסן ומארח את המלך, המלך מתגורר אצלו, אך מצד שני היה מלא צער, שהמלך הוא כל כך במצב שפל שצריך לברוח מפני שונאיו, במשך ימי הגלות ובפרט בימי בין המצרים, שכינתא בגלותא, הקב"ה נסתר אצל כל יהודי, ולכן היה החסידיים אבלים בלבם, מלאים צער על מצב השכינה, אבל בחוץ היו מראים שמחה, שיש להם זכיה, לתת מקום מקלט ולאכסן את המלך, שהרי

הוא הבעל אכסניא, אנו עכשיו בלימוד שלנו עושים אכסניא להבוכ"ע, אנו הבעל אכסניא שלו, שעל ידי זה יש לו דירה בתחוננים, אמנם משכן אין לנו, הרי משכן נקרא כן מפני שנתמשכן בעונותיהם של ישראל, אבל אנו יכולים לתת להקב"ה דירה אצלנו, בתוך כל אחד ואחד.

מזכור

משנכנס אדר מרבין בשמחה

גודל קדושת חודש אדר הבעל"ט
וימי הפורים הבעל"ט ממזן זצ"ל

ומובא בשם הרה"ק מאפטא זצ"ל על הפסוק [אסתר ו א] בלילה ההוא נדרה שנת המלך וגו' ודרשו ז"ל [מגילה טו:] שנת מלכו של נדרו עליונים נדרו תחתונים דהנה ג' ימי התענית שגזר מרדכי היה גם ביום ראשון של פסח וכוונתו היה לעורר סנגוריא בעליונים על ישראל כי כשיבוא ליל התקדש חג ויתעורר בשמים סדר ההגדה וקיום המצות שישאר מוקיימים בלילה זה והרי עתה כשיראו החסרון הגדול בזה יתעורר זכות על עם ישראל לראות מה שיחסר בעולם אם ח"ו יקיים המן גזירתו וז"ש ויאמר להביא את ספר הזכרונות וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי וגו' היינו שנמצא כתוב מהשנים שעברו סדר ההגדה שהיה מרדכי רגיל לומר בליל קדוש הלזו ועי"ז התעורר רחמי שמים על ישראל, והנה כי כן בדורינו שיש הזנחה גדולה בעולם בלימוד התורה הקדושה הרי בודאי שכל שעה ושעה של לימוד התורה"ק ע"י בחורי חמד חשוב מאד מאד בשמים ממעל ומבטל כמה גזירות קשות ח"ו ולכן יש להתעורר ולהתבונן בגודל האחריות ללמוד ולהתפלל כהוגן ועי"ז יזכו לשמחה האמיתית ולהתכונן לקראת זמני השמחה הבאים עלינו לטובה ועי"ז תזכו להיות כל ימיכם בשמחה קדושה ולעסוק בתורה ובמצות מתוך נחת ושמחה וכט"ס.

ואתמול השמיעו לפני טעפי של קריאת המגילה מהגה"ק מסאטמאר זצ"ל עוד מימים שהיה בבריות גופא והיה נשמע אצלי אמירתו שהוא ככוונה רצויה ובהתעוררות יותר מתפילה נעילה אצל שאר אנשים וניכר שהוא מדייק בכל דרשות חכו"ל כי אצל אדם גדול כמוהו לא היה חילוק בין מצוה זו אחרת, ובאותו מדריגה שהיה מקיים אכילת מצה כן היה מקיים המצוה של חייב אדם לבסומי וכו' כי הכל הוא לצד המצווה שהוא הקב"ה לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם.

ובדברי תורתו לפורים ראיתי שמפרש באופן נפלא ענין חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי דהכונה שבכל דבר יש ניצוץ דקדושה אף כשהוא דבר טמא ל"ע ואצל המן היה הניצוץ שלו מה שאמרז"ל [גיטין נז:] מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק ואחר שנתבטל הרע נתגלה כח הקדושה שהיה בו והוא באותו בחינה שהבאנו לעיל שיתכן שהאיסור יתהפך לגמרי אל ההיתר. וז"ש שחייב אדם לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי כי באמת בשניהם יש ניצוץ דקדושה אלא שכאן הוא באתכסיא וכאן הוא באתגליא.

ובמקום אחר הוא מבאר הענין מה שמתחפשין בפורים כי לצד הזמן הנשגב של קדושת היום רוצים לשוב בתשובה שלימה שעיקרה הוא להגיע לנקודת האמת, ולכן מתחפשין להורות שעד עכשיו היו מחופש ומכוסה בדרך השקר ועכשיו עכ"פ רוצים להגיע לקצת אמת והנה לפי ערך קדושת הזמן של פורים מה שעברנו עכשיו ניתן לומר שעכשיו היו צריכים להתנהג כמו בימי אלול ובבחינת עשרת ימי תשובה ולכן רצוני לעורר קצת בענין התפילה. דהנה מבואר בספה"ק דענין התפלה הוא מלשון הפסוק [בראשית כט ח] נפתולי אלקים נפתלתי וגו' וזה מלשון דביקות להתחבר עם השי"ת בשעת התפילה ומגודל הדביקות יתבטל אז כל הקרירות שיש בלבבו. כי באמת יש הרבה קרירות ומקיימים המצות באופן של מצות אנשים מלומדה וכמעשה קוף בעלמא אבל כשמוגיע לתפילה צריכים להתבונן לפני מי אתה עומד להתפלל ולומר ברוך אתה וכו' ועי"ז מתבטל הקרירות, ויכול להתפלל כהוגן, ודבר זה שייך לבחורים בשיבה כי בודאי כשכבר טרודים על המחיה ועל הכלכלה אז קשה ביותר התבוננות כזה.

ובפרט עכשיו שעומדים אנו סמוך לסוף הזמן ובקרוב יצטרכו לחזור אל העיר הגדולה עם כל נסיונותיה ולכן צריכים עכשיו להוסיף בעבודת התפילה להתפלל באש קודש ואז יהיה תפלתו בבחינת קטורת שהוא ממולח טהור קודש. והיינו עפ"י מ שאמרתי למעלה בשם הפנים יפות שממולח המונח שעי" המלח היה כמתבשל על האור ואם יהיה התפילה בבחינת אש המבשל אז יהיה טהור קודש.

דברי התעוררות שהשמיע מרן הגה"צ זצ"ל

נוגע להימים הללו בימי המלחמה במדינת אוקריינא-רוסלאנד ה"

והנה כעת אנו עומדים בזמנים של הסתר פנים נורא מאד ומתקיימים כל מה שנבאו חכמים על זמן עיקבתא דמשיחא והלב מתפחד שאין לך יום מבלי שמועות רעות בעו"ה בארץ ובגולה ולכן צריכים להתבונן קצת ולהתפלל להנצל מכל עקא ומרעין בישין ובעו"ה היצה"ר מטמטם לבבות אנשים בדברי הבל והעיקר שלא יגיעו לקצת התבוננות. וצריכים לחשוב תמיד בבחינת [סנהדרין עד:] לעולם יקדים אדם תפלה לצרה. ומסופר על זקן אחד שהפליג מעבר לגבורות, ושמע פעם על אחד שמת בגיל השבעים נענה ואמר השי"ת יעזור שלא ימותו בגיל גבוה יותר משבעים. והענין כי כל אחד נדמה לו שהדבר אין נוגע אליו. ובאמת צריכים לחיות בהתבוננות כי אין אדם יודע עתידו ועתיד משפחתו ורק ע"י תורה ותפילה יכולים להנצל מכל עקא ומרעין בישין.

ולכן כעת שאנו עומדים סמוך ליום תענית אסתר שהוא זמן קהלה לכל זכרון לדורותם לאותם ימים שהתענו ישראל והתפללו להשי"ת להנצל מגזירה צריכים להשתדל בזמן הלזו בלימוד התורה בהתמדה ולא יבטלו הזמן באפס דבר וגם בתפילה ובתחנונים להשתתף בצרתן של ישראל די בכל אתר ואתר כי בשמים חשוב מאד כל תנועה של הרהור תשובה ואף אם אח"כ בעו"ה מתרשלים שוב תחת השפעה זרה אבל עכ"פ אותה נקודה אמיתית נשאר לעולם בשמים בחשיבות נפלא. וידוע מה שכתב המאירי דלכן מחללין שבת אפילו על חיי שעה כי לפעמים יתכן שברגע אחד יתקן אדם כל מה שעוית במשך ימי חייו וע"י הרהור תשובה אמיתי בחרטה על מעשיו הרי בשעה קטנה כזו הוא פועל לטובה יותר ממה שפעל ועשה במשך כל ימיו ושנותיו.

וכבר ספרתי שבקראקא היה איש מפורסם שקראו לו ר' הערשל בעל תשובה והיה תלמיד חכם גדול מאד. והתנהג לעצמו כפי שריר לו להלכה שהתפלל ביחידות ואף קרא בתורה לעצמו ביחידות. וכאשר העירו לו פעם שהציבור מדבר בשיחה בשעת שהוא קורא בתורה ועובר על לפני עור וגו' השיב על זה דא"כ לפי דבריכם בשעה שנתן השי"ת תורה לישראל עבר על לפני עור וגו' מכיון שרואים שישנם כאלו שאינם מתנהגים עפ"י תורה וכמוכן שזה אינו. והשי"ת יעזור שיוכלו לשמוח בשמחה דקדושה בזמני השמחה ולנצל כל הזמנים כהוגן והשי"ת ימלא משאלותינו במדה טובה, ישועה ורחמים.

הגליון הבא יו"ל בעזה"י
לקראת שב"ק ויקרא-זכור
וימי הפורים הבעל"ט

בברכת שמחת פורים
המערכת

יו"ל ע"י מערכת אוצר יונה - 659-6062 (845)

צו באקומטן דעם גליון וועכנטליך שיקט א אי-מעיל צו

YIDEL425@gmail.com